

۲۰۱۹۷۸۵

تالار آوری

تالار آوری در نوجوانان و سکاچم های دفاعی آن

مؤلف :

سحر دریازاده

سرشناسه	: دریا زاده، سحر، ۱۳۵۷-
عنوان و نام پدیدآور	: تاب‌آوری در نوجوانان و مکانیسم‌های دفاعی آن/مؤلف سحر دریا زاده.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات راه دکتري: سنجش و دانش، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهري	: ۱۲۵ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۵-۷۹۹-۰
وضعيت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۴.
موضوع	: تاب‌آوری (درمان)
موضوع	: Resilient therapy
رده بندی کنگره	: ۵۴۸BF ۳۵/۱۳۹۷ ۲۴/ت
رده بندی دیویی	: ۲۴/۱۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۸۳۸۹۹

عنوان: تاب‌آوری در نوجوانان و مکانیسم‌های دفاعی آن

مؤلف: سحر دریا زاده

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

ناشر: انتشارات راه دکتري: سنجش و دانش

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

صفحه آرایي: مهديه مخبري

طراح جلد: مهتاب دوستي

قيمت: ۲۵۰.۰۰۰ ريال

کليه حقوق مادي و معنوي براي مؤلف محفوظ مي باشد

www.rezomephd.ir

www.sanjesh.ir

مقدمه:

بی تردید یکی از هدف های مهم آموزش و پرورش پرداختن به جنبه ی شناختی شخصیت فراگیران و کمک به آن ها جهت داشتن زندگی سالم همراه با ویژگی تاب آوری برای مقابله با فشارهای روانی است. بر این اساس، در پژوهش های انجام شده در حوزه ی روانشناسی تربیتی، متغیرهای شناختی مرتبط با تاب آوری، مثل سبک های دفاعی^۱ و ویژگی های شخصیتی، به طور گسترده ای مورد مطالعه قرار گرفته است.

تاب آوری یکی از مفاهیم و سازه های بهنجار مورد توجه و مطالعه روان شناسی مثبت نگر است و به فرایند پویای انطباق مثبت با تجربه های تلخ و ناگوار اطلاق می گردد (لوتار^۲ و سپجی^۳، ۲۰۰۰؛ ماستن، ۲۰۰۱).

تاب آوری جایگاه ویژه ای در حوزه های روان شناختی تحول، روان شناسی خانواده و بهداشت روانی یافته است، به طوری که هر روز بر شمار پژوهش های مرتبط با این سازه افزوده می شود (گارمزی و ماستن، ۱۹۹۱). تاب آوری می تواند، توانایی یا پیامد سازگاری موفقیت آمیز با شرایط تهدید کننده، تعریف نموده اند. به بیان دیگر تاب آوری، سازگاری مثبت در واکنش به شرایط ناگوار است (والر^۴، ۲۰۰۱).

تاب آوری می تواند سطوح استرس و ناتوانی را در شرایط استرس زا تعدیل کند و افزایش رضایت از زندگی را باعث شود. به عبارت دیگر تاب آوری روان شناختی به فرایند پویای انطباق و سازگاری مثبت با تجارب تلخ و ناگوار در زندگی گفته می شود (بنارد^۵، ۱۹۹۱). در خصوص

^۱ - style defense

^۲ -Luthar

^۳ -Cicchini

^۴ -Waller

^۵ -Benard

عوامل حفاظتی برای تاب آوری، اغلب محققان معتقدند که عواملی در این زمینه مؤثر هستند، که این عوامل عبارتند از (الف) خصوصیات شخصیتی، و (ب) سبک های دفاعی (والش ۲۰۰۶).

مفهوم شخصیت برای سال ها در بین محققان مورد چالش واقع شده و تعاریف متعددی در باره آن ارائه شده است. شخصیت بیانگر آن دسته از ویژگی های فردی است که الگوی ثابت رفتاری آن ها را نشان می دهد (پروین، ۱۹۹۸). آلپورت از محققین بزرگ، شخصیت را این گونه تعریف کرده است: سازمان یابی نظامات بدنی و روانی به عنوان ویژگی های رفتاری و فکری در فرد (کدیور، ۱۳۸۱). کاسا و مک کری (۱۹۸۵)، با استفاده از تحلیل عاملی به این نتیجه رسیدند که می توان بین تفاوت های فردی در خصوصیات شخصیتی پنج بعد عمده را منظور نمود.

اگر چه خصوصیات شخصیتی زبان وجود دارد اما از جمله مهمترین و با نفوذترین مدل ها در بررسی صفات شخصیت در دهه های اخیر، مدل پنج عاملی بوده است که بیش از همه، پژوهش در حوزه شخصیت را به خود اختصاص داده است. مک کری و پل کاستا، (۲۰۰۴)، در واقع پنج صفات بزرگ شخصیتی به عنوان یک ویژگی ثابت پایدار و بیش بینی کننده ی قوی برای بسیاری از ویژگی ها و رفتارهای افراد است و تاب آوری به عنوان یک عامل محافظت کننده از ویژگی های شخصیتی متأثر می باشد.

قدرت یا توانایی برگشتن به زندگی اولیه و شروع وضعیت جدید از رویت اشمش فشار عصبی یا تحریف آن به نوعی با مکانیسم های دفاعی، در ارتباط قرار می گیرد. مکانیسم های دفاعی عامل رفتاری است که افراد آن ها را در برابر موقیعت های متعدد فشارزا به کار می برند تا از آسیب های ممکن در امان باشند (کرامر، ۲۰۰۰).

^۲ -Perwin Lawrence

^۳ -McCrea RR. & Costa PJ

در واقع سبک های دفاعی یکی از مهم ترین ابعاد مطرح شده در ساختار شخصیت افراد است که با بلوغ روان شناختی، رفتارهای مرتبط با سلامت و سازگاری در ارتباط است (بلایا، کپپر، مانفرو،^۱ ۲۰۰۳). از دیدگاه فروید^۲ (۱۹۶۲)، بدوی ترین بخش ذهن نهاد^۳، دومین بخش خود^۴ و سومین بخش فراخود^۵ است. خود حوزه ای از ذهن است که با واقعیت تماس دارد و تنها منبع ارتباط فرد با دنیای بیرونی می باشد. این ساختار شخصیتی برای کاهش سطح تنش و اضطراب از سازوکارهای دفاعی استفاده می کند (وایلنت^۶، ۱۹۹۴ و ۲۰۰۰؛ سیگل، کولیج و میزونو^۷، ۲۰۰۷). در شرایطی که این سبک ها در یک پیوستار و در امتداد یکدیگر قرار گیرند، معمولاً شکلی از سازوکارهای رسد یافته^۸ و رشد نیافته^۹ را تشکیل می دهند (بلایا، درنلز، بلایا، کپپر، هلتر و همکاران^{۱۰}، ۲۰۰۶). بر اساس پژوهش ها و نظریه پردازی های انجام گرفته، نقش سازوکارهای دفاعی در محافظت از فشار روانی به دوک کامل بعضی از جنبه های شخصیت و آسیب شناسی رویکرد روان تحلیل کمک به سزایی کرد است (دخیلی، معنوی پور و گلشنی^{۱۱}، ۲۰۱۳). الگوهای تشخیصی مختلفی به بررسی ساختارهای دفاعی افراد پرداخته اند. یکی از الگوهای رایج براساس راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی شکل گرفته، که در آن اغلب تشخیص سلامت روان شناختی افراد و اختلالات روانی براساس ساختارهای دفاعی تعین می گردد (درایپا، تامپسون، پتراکلیا و تیگن و لیکورث^{۱۲}، ۲۰۱۱). بنابراین، سازوکارهای دفاعی، فرآیندهای روان شناختی

^۱ - Blaya, Kipper, Blaya & Manfro

^۲ - Freud

^۳ - id

^۴ - ego

^۵ - super ego

^۶ - Vaillant

^۷ - Segal, Coolidge & Mizuno

^۸ - mature defense mechanism

^۹ - immature defense mechanism

^{۱۰} - Blaya, Dornelles, Blaya, Kipper & Heldt et al

^{۱۱} - Dakhili, Manavipour & Golshan

^{۱۲} - Drapeau, Thompson, Petraglia, Thygesen & Lecours

خودکاری هستند که از افراد در مقابل اضطراب محافظت می کنند و آن ها را از فشارهای روانی و تهدیدهای درونی و بیرونی آگاه می سازد (علی مهدی و همکاران، ۱۳۹۲).

در این میان کمپل و همکاران بیان داشتند که افراد تاب آور توانایی ایجاد و گسترش مجموعه ای از سبک های دفاعی را دارند که در موقعیت های چالش برانگیز از آن ها حمایت می کنند (کمپل-سیلس، کوهن و استین^۱، ۲۰۰۶). همچنین نشان داده شده است که نوع سبک های دفاعی انتخاب شد به صفت های شخصیتی افراد بستگی دارد (براتلی و روسچ^۲، ۲۰۱۱). به همین دلیل است که صفات شخصیتی بر تاب آوری تأثیرگذار است. مطالعه ی فایمبو^۳ نشان داد کودکانی که روان رنجوری بالا به معنی تاب آوردن ضایقه ی منفی زیاد از جمله احساس غمگینی، خشم و ناراحتی به احتمال کمتری در رویارویی با موقعیت های سخت و مصیبت بار، تاب آوری دارند، بر عکس افرادی که مسئولیت پذیری بالایی دارند به علت این که توانایی ذاتی خود را تقویت می کنند می توانند در برابر تنش مقابله کنند و این باعث می شود که تاب آوری آن ها بالاتر رود (فایومبو، ۲۰۱۰).

به طور کلی، با استناد به مطالبی که ذکر شد، به نظر می رسد بین ویژگی های شخصیتی و سبک های دفاعی دانش آموزان با ویژگی تاب آوری رابطه ی مورد دسته باشد. بنابراین، مجموعه حاضر به عنوان بررسی رابطه ی بین ویژگی های شخصیتی و سبک های دفاعی با تاب آوری میان دانش آموزان دختر مقطع متوسطه ی دوم صورت گرفت.

^۱ - Campbell-Sills L, Cohen SHL, Stein MB

^۲ - Bartely CL, Roesch SC

^۳ - Fayombo G.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول:	۱
مفهوم شخصیت	۱
مفهوم شخصیت و گستره آن:	۲
رویکردهای اصلی شخصیت:	۴
رویکرد روان کاوی:	۴
رویکرد رفتارگرایی:	۵
رویکرد شناختی:	۶
رویکرد انسان گرایی:	۷
رویکرد صفات (تحلیل عاملی):	۸
سوداوی مزاج	۹
صفراوی مزاج	۹
بلغمی مزاج	۹
دموی مزاج	۱۰
نظریه کتل:	۱۰
نظریه آیزنک:	۱۱
نظریه آلپورت در مورد صفات شخصیت:	۱۲
نظریه مدل پنج عاملی:	۱۳
صفات شخصیت از دیدگاه مک کری و کاستا:	۱۴
ویژگی های مهم الگوی پنج عاملی:	۱۷

۱۷.....	تفسیر ابعاد مدل پنج عاملی:.....
۱۷.....	روان رنجورخویی:.....
۱۸.....	برون‌گرایی:.....
۱۹.....	گشودگی:.....
۱۹.....	سازگاری یا موافقت پذیری:.....
۲۰.....	وجدان یا وظیفه‌شناسی:.....
۲۱.....	عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت:.....
۲۲.....	مکانیسم‌های دفاعی:.....
۲۲.....	مفهوم مکانیسم‌های دفاعی:.....
۲۳.....	انواع مکانیسم‌های دفاعی:.....
۲۵.....	مکانیسم‌های دفاعی و اختلالات روانی:.....
۲۷.....	سازوکارهای دفاعی و آسیب‌شناسی روانی:.....
۳۰.....	مکانیزم‌های دفاعی و سازمان شخصیت:.....
۳۱.....	(برادی، مادریس اگلو و ناکش -ایسکویت، ۲۰۰۲):.....
۳۳.....	مکانیزم‌های دفاعی و سیستم‌های مغزی:.....
۳۷.....	فصل دوم:.....
۳۷.....	تاب‌آوری:.....
۳۸.....	تاب‌آوری:.....
۳۹.....	مفهوم تاب‌آوری:.....
۴۱.....	اصطلاح تاب‌آوری:.....
۴۲.....	عوامل پیش‌بینی‌کننده تاب‌آوری از دیدگاه گارمزی:.....
۴۲.....	عوامل سطح فردی:.....

عوامل سطح خانواده:	۴۳
عوامل سطح جامعه:	۴۳
مراحل تاب آوری از دیدگاه راتر	۴۳
مرحله اول:	۴۳
مرحله دوم:	۴۳
مرحله سوم:	۴۴
مرحله چهارم:	۴۴
مرحله پنجم:	۴۴
مرحله ششم:	۴۴
عوامل ارتقاء دهنده تاب آوری	۴۴
گونه های متفاوت تاب آوری	۴۵
مفهوم تاب آوری روانشناختی	۴۵
نظریه های تاب آوری	۴۶
دیدگاه روانشناس ادلرگرا	۴۷
تاریخچه تاب آوری	۵۲
تاب آوری به عنوان یک پیامد	۵۴
تاب آوری به عنوان یک فرایند	۵۴
تاب آوری به عنوان یک صفت	۵۵
عوامل خطر افرین، عوامل حفاظتی	۵۶
تاب آوری به عنوان یک صفت ژنتیکی یا یک صفت وابسته به محیط	۵۸
کسب تاب آوری	۵۹
مفاهیم مشابه تاب آوری	۶۰

۶۰.....	سر سختی روانی
۶۲.....	شکست ناپذیری
۶۳.....	امواج تاب آوری
۶۴.....	موج اول
۶۵.....	موج دوم (نظریه تاب آوری ریچاردسون)
۶۷.....	موج سوم
۶۸.....	مدل های تاب آوری
۶۹.....	مدل جبرانی
۷۰.....	مدل چالش
۷۱.....	مدل عامل حفاظتی
۷۲.....	ویژگی های کودک تاب آور
۷۲.....	صلاحیت اجتماعی
۷۳.....	مهارت حل مساله
۷۳.....	حس خود مختاری و استقلال
۷۴.....	حس هدف مندی
۷۵.....	ویژگی های فرد تاب آور
۷۷.....	حمایت اجتماعی به عنوان عامل خانوادگی مؤثر بر تاب آوری
۸۶.....	فصل سوم
۸۶.....	رابطه مکانیسم دفاعی و تاب آوری در نوجوانان
۹۲.....	سبک های دفاعی
۱۰۴.....	موج های پژوهشی درباره تاب آوری
۱۰۴.....	ویژگی های تاب آوری

- فرایند تاب آوری ۱۰۵
- نظریه ی تاب آوری ۱۰۵
- تحقیقات انجام شده در زمینه تاب آوری ۱۰۶
- پژوهش های انجام شده در ایران ۱۰۶
- پژوهش های انجام شده در مراکز تحقیقاتی جهانی ۱۱۰
- نقش صفات شخصیتی در تاب آوری ۱۱۳
- جنبه های مهم رشد شخصیتی نوجوان ۱۱۵
- سبک های دفاعی دانش آموزان و تاب آوری آنان ۱۱۷
- اثر تعاملی سبک های دفاعی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ۱۱۹
- منابع ۱۲۳